

УДК 637.5:334.012.82

Безнесюк Я.М.

викладач

Одеського національного економічного університету

Безнесюк Я.Н.

Преподаватель

Одесского национального экономического университета

Beznesyuk Y.M.

Lecturer of

Odessa National Economic University

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ ПРЕДПРИЯТИЙ МЯСОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ

THE PROBLEMS OF INTEGRATION PROCESSES ON ENTERPRISES OF MEAT-PRODUCING FIELD

Анотація. В статті розглянуто основні передумови інтеграційних процесів в м'ясопереробній галузі та обґрунтована їх об'єктивна необхідність. Визначена низка проблем, пов'язаних з інтеграцією в конкретній галузі. Запропонована інтеграційна модель для м'ясопереробних підприємств. Сформовано основні напрямки інтеграційних процесів, які здатні нівелювати негативні фактори впливу.

Ключові слова: інтеграційні процеси, стратегія розвитку, м'ясопереробні підприємства, сировинний ресурс, паритетні відносини, конкурентоспроможність.

Аннотация. В статье рассмотрены основные предпосылки интеграционных процессов в мясоперерабатывающей отрасли, ряд проблем связанных с интеграцией в данной отрасли. Определены основные направления интеграционных процессов, нивелирующие влияние негативных факторов.

Ключевые слова: интеграционные процессы, стратегия развития, мясоперерабатывающие предприятия, сырьевой ресурс, паритетные отношения, конкурентоспособность.

Abstract. The main prerequisites of integration processes in meat-processing field were described and their objective necessity was substantiated. There was determined the raw of problems, concerning the integration in the certain field. The integration model for meat-processing enterprises is offered. The main directions of integration are formed, which neutralize negative factors.

Key words: integration process, development strategy, meat-processing enterprises, raw-material resource, parity relations, competitiveness.

Постановка проблеми. Забезпечення населення продуктами харчування має важливе стратегічне значення, оскільки від нього залежить також національна безпека та імідж країни, особливо в умовах європейських інтеграційних процесів нашої країни. Швидкі зміни економічної ситуації у світі, які ми пов'язуємо зі світовими продовольчими та фінансовими кризами, вимагають від національної економіки посиленої уваги до надзвичайно складного ринку, яким є ринок продовольства. Серед сегментів ринку сільськогосподарської сировини і продовольства особливе місце посідає ринок м'яса і м'ясопродуктів, який традиційно вважається найбільш складним як із точки зору саморегулювання, так і механізмів впливу на нього, зокрема державних важелів утручання.

Необхідність підвищення ефективності діяльності м'ясопереробних підприємств зумовлює побудови інтегрованих структур.

Інтеграційні зв'язки в харчовій промисловості служать ключовим важелем досягнення конкурентоспроможності. Одним із дієвих заходів щодо підвищення конкурентоспроможності м'ясопереробних підприємств – є системний підхід щодо розробки системи формування інтеграційних зв'язків [2, с. 7]. Зростання значущості взаємодії підприємств в сучасних умовах зумовлює необхідність наукових досліджень щодо удосконалення інтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ринку м'яса і м'ясопродуктів розглянути у працях В.Г. Андрійчука, П.С. Березівського П.І. Гайдуцького, Ю.П. Лебединського, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, В.П. Ситника,

О.М. Шпичака та інших відомих економістів. Слід зазначити що при багатоаспектності підходів щодо визначення шляхів вирішення проблем галузі, залишаються недостатньо висвітленими окремі організаційно-економічні аспекти даної проблеми.

Мета статті. Визначення характеристик інтеграційних процесів в м'ясопереробній галузі.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом спостерігається активізація інтеграційних процесів на підприємствах харчової промисловості .

Однак слід зазначити , що процес інтеграції - досить трудомісткий і вимагає значних витрат і ресурсів. Основною умовою активізації діяльності підприємств харчової галузі може стати розвиток інтеграційних зв'язків як найважливішого чинника стабілізації економіки . Важливо розглядати інтеграційні зв'язки не тільки як засіб стабілізації економічного становища регіону або окремого підприємства, але і як фактор розвитку виробничої і збутової бази підприємства або комплексу підприємств [1, 18] .

Останнім часом спостерігається активізація інтеграційних процесів між сільськогосподарськими виробниками та підприємствами харчової промисловості. Як правило, співпраця між виробниками, переробниками сільгосппродукції та іншими структурами , що мають відношення до АПК, в будь-якій формі, заснованої на повазі інтересів один одного, призводило до значного посилення позицій всіх сторін на ринку і зростанню їх економічної ефективності. В цілому розвиток інтеграційних процесів оцінюється як ключовий фактор, який дозволяє зупинити спад виробництва в сільському господарстві і створити передумови для його зростання.

У перспективі неминуча подальша активізація інтеграційних процесів в АПК, яка зумовлена необхідністю залучення сільськогосподарськими підприємствами великих зовнішніх інвестицій, без яких неможливий їх подальше сталий розвиток. Однак самі по собі більшість сільгосппідприємств - малопривабливі об'єкти для інвестування. У складі агропромислових об'єднань їх інвестиційна привабливість істотно зростає.

Функціонування м'ясопереробних підприємств у конкурентному ринковому середовищі потребує постійного контролю за рівнем економічної ефективності їх діяльності та виявлення резервів її підвищення .

Для підвищення ефективності виробництва в м'ясопереробній галузі передусім необхідно, створювати чи розширювати власну сировинну базу , яка сприяє підвищенню якості продукції та зменшенню ціни. Завоювання нових ринків збуту можливе за допомогою утворення власних торгових мереж. Використання сучасних енергозберігаючих технологій та технології комплексної переробки сировини допоможуть зменшити собівартість продукції и збільшити обсяги виробництва , що прямо вплине на обсяг прибутку . Слід зауважити, що неможливо покращення виробництва без кваліфікованого персоналу .

Таким чином, для забезпечення ефективності роботи між сільськогосподарськими підприємствами з виробництва кормів , вирощування худоби , переробними та торговими підприємствами повинна застосовуватись вертикальна інтеграція .

Серед багатьох причин, які пояснюють досить низький рівень інтеграційних процесів в м'ясопереробній промисловості , є одна дуже вагома . Це - відсутність економічного паритету між усіма зацікавленими і діючими учасниками інтеграційних форм виробництва[4, 6] . У зв'язку з тим , що зазвичай інтегруючою ланкою або інтегратором найчастіше виступають виробничі одиниці, які проводять реалізацію виробленої продукції і перерозподіл отриманих коштів в залежності від ступеня участі кожного з учасників інтеграційного формування , більша частина прибутку від їх діяльності осідає саме на тому підприємстві , яке фактично здійснює продаж продукції споживачеві .

Ситуація в м'ясопереробному комплексі України свідчить про те , що в ланцюгу " виробництво сировини - переробка сировини - торгівля м'ясною продукцією " в найменш вигідному становищі опинилося виробництво

сировини. Тому основними напрямками інтеграційних процесів у м'ясопереробній сфері мають стати :

- розвиток спільної діяльності допомогою розподілу відповідальності та об'єднання частини активів ;
- укладення взаємовигідних договорів ;
- створення нових форм організації виробництва і інтегрованих структур;
- створення виробничих асоціацій і союзів щодо захисту економічних інтересів усіх суб'єктів м'ясопереробного комплексу;
- розробка системи економічних відносин між виробниками м'яса , підприємствами переробної промисловості і торгівлі , яка б дала можливість регулювати не тільки розподіл прибутку , а та напрями їх ефективного розвитку.

Нами представлена інтеграційна модель м'ясопереробних підприємств (рис.1) , в якій наведено три блоки - суб'єкти інтеграційного процесу та зазначені вимоги кожного суб'єкта інтеграційного процесу один до одного .

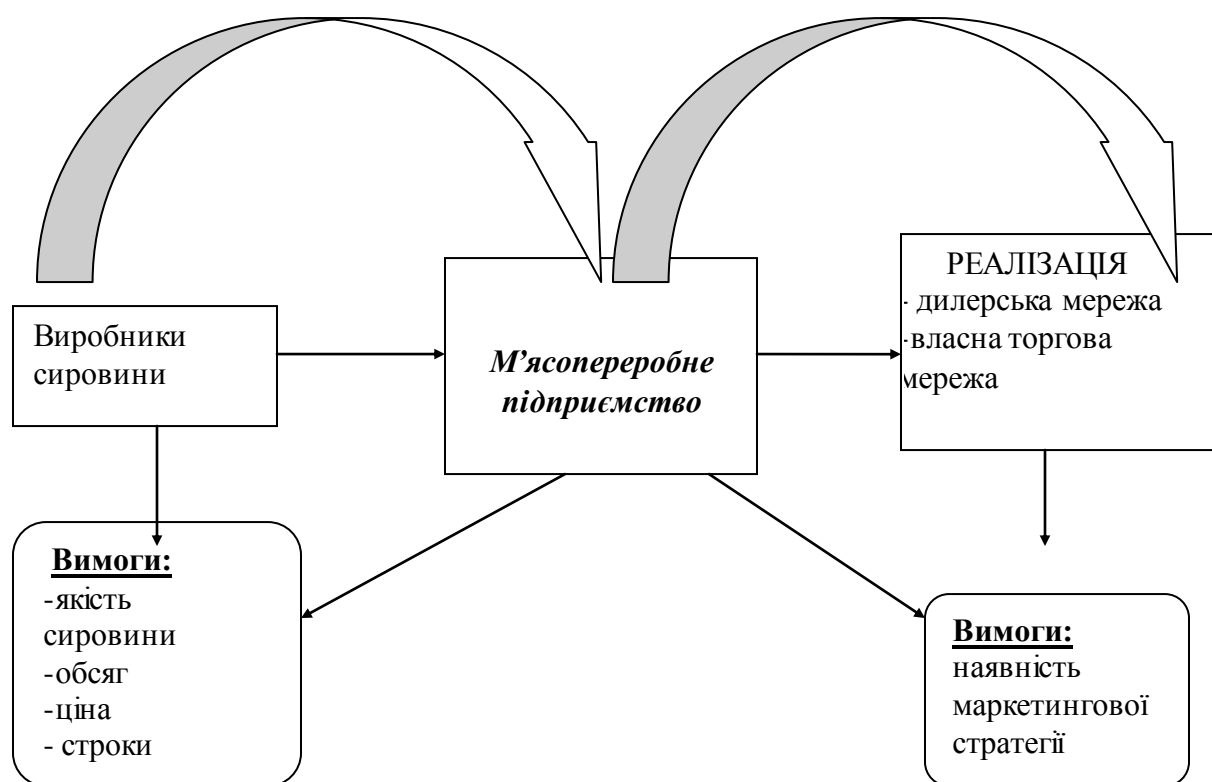

Рис.1 . Інтеграційна модель м'ясопереробних підприємств

В наведеній моделі демонструється ключова роль м'ясопереробного підприємства в інтеграційному процесі. Також зазначені вимоги між суб'єктами, які виставляють як один так і другий суб'єкт процесу. Вимоги, як видно з моделі однакові для блоку «виробники сировини - м'ясопереробні підприємства» та « м'ясопереробні підприємства - реалізація». Це пов'язано з ідентичними кінцевими цілями кожного суб'єкта інтеграційного процесу.

Однак для ефективної роботи таких інтегрованих формувань необхідний розрахунок параметрів, які забезпечують економічно вигідну співпрацю учасників даних об'єднань та дозволяють науково обґрунтувати доцільність створення та функціонування інтегрованих структур [3,198]. В даний час дана проблема не вирішується належним чином. Необхідна розробка економіко - математичних моделей, що визначають основу і базу для роботи інтегрованого об'єднання і погоджує економічним та математичним змістом всіх учасників інтеграційного процесу в єдине ціле, гнучко реагує на зміни, в ринкових умовах. Подібні моделі дозволяють провести всебічний об'єктивний кількісний аналіз взаємодії партнерів і вказати аргументовані критерії співробітництва.

Слід також зазначити, що для забезпечення ефективних економічних взаємин вважається за доцільне здійснення контролю з боку м'ясопереробних підприємств за технологією виробництва та якості сировини, а також надання сільськогосподарським виробникам відповідної допомоги для успішного виконання ними умов контрактів.

Серед основних причин, що гальмують інтеграційні процеси на підприємствах м'ясопереробної галузі слід виділити наступні:

- інтеграційні формування часто утворюються без урахування об'єктивних умов, неправильно обирається головне підприємство;
- низький рівень централізації функцій управління, кваліфікації управлінських кадрів, відсутність центрів відповідальності;
- застосовуються не відпрацьовані оптимальні моделі формування інтегрованих комплексів, їх організаційно - правові форми;

В той же час необхідно, займатись активацією інтеграційних процесів в галузі, що дозволить підприємствам досягти й утримати певні позиції на ринку за допомогою вирішення наступних завдань:

- об'єднання ресурсів (інтелектуальних , технологічних , фінансових , маркетингових)- для досягнення синергетичного ефекту та диверсифікації діяльності;

- організація технологічного процесу , корпоративне управління , просування і підтримка товару для досягнення максимальної економії та підвищення рентабельності бізнесу ;

- мінімізація комерційних ризиків шляхом отримання гарантованого доступу на цільові ринки.

В умовах ринку , коли попит і конкуренція впливають на прийняття рішень по цінових параметрах і, як наслідок , на організацію того чи іншого виробництва , доцільно розвивати переробну промисловість і її сировинну базу в аспекті цілісної системи , а не будувати дрібні цехи з переробки м'яса. Тому розвиток інтеграційних процесів у м'ясопереробній галузі забезпечить технічне , технологічне , організаційно-управлінське та економічну єдність всіх учасників , що дозволить підвищити ефективність виробництва.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що істотним упущенням в інтегрованих формуваннях України є те, що вони часто організуються без урахування об'єктивних умов, неправильно обирається головне підприємство, низький рівень централізації функцій управління, кваліфікації управлінських кадрів. Не відпрацьовані оптимальні моделі формування інтегрованих комплексів, їх організаційно-правові форми.

Слід зазначити , що з метою забезпечення ефективних економічних відносин , важливим аспектом є можливість здійснення контролю з боку м'ясопереробних підприємств щодо технології виробництва та якості сировини , а також надання сільськогосподарським виробникам відповідної допомоги для успішного виконання ними умов контрактів .

Література:

1. Бабаев О.И. Развитие интеграционных процессов в пищевой промышленности//М.: Вестник Московского университета МВД . -2006. - № 10. – С.12-23
2. Ємцев В. Конкурентне середовище та його вплив на розвиток м'ясопереробних підприємств / В. Ємцев // Продовольча індустрія АПК. – 2012. – № 6. – С. 4–8
3. Левків Г. Я. Формування стратегій маркетингу переробних підприємств АПК / Г. Я. Левків, У. Я. Петриняк // Збірник наукових праць Таврійського агротехнологічного університету (економічні науки). – 2010. - № 9. – С. 197–202.
4. Сорокина, И.О. Теоретические основы понятия «интеграция» и принципы ее осуществления / И. О. Сорокина // Менеджмент в России и за рубежом. - 2008. - №2. -С.3-6
5. Харчова та переробна промисловість. Галузевий огляд, підготовлений АТ «ЕрстеБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.business.ua/upload/analytics/Food%20and%20Beverage.pdf